

Langsua nasjonalpark

Foto: Morten Liebe

**Langsua
nasjonalpark**

Kart og informasjon
Velkommen inn i
Norges nasjonalparker

Velkommen til Langsua

Her kan du nyte det enkle friluftslivet i et stort skog- og fjellområde. Området rommer mange fine topper og høydelaget varierer fra 700 meter over havet i sør til 1700 meter over havet i nord mot Jotunheimen.

Et besøk til Langsua gir mange muligheter for flotte turer året rundt, både til fots, på sykkel og ski. Du kan vandre langs et godt merket stinett og ganske enkelt nyte natur, kulturhistorie og landskap. Eller du kan ta turen opp på en av de mange toppene som byr på praktfull utsikt, som mange steder kan gjøres i løpet av få timer.

Liker du å fiske så anbefaler vi at du tar med fiskestanga hit. I området finnes det mange fjellvann og elver med godt ørretfiske. Har du kikkerten parat kan du observere fuglelivet på nært hold. Kanskje får du se en kongeørn høyt der oppe, en falk i stor hastighet, eller en trane ute på myra. Om høsten kan du jakte på elg og småvilt.

Holsbru, ved Fylkesvei 204,
24 km fra Segalstad bru i Gausdal,
er Langsuas viktigste startpunkt
sommerstid. Her finner du informasjon

om området, og herfra går seterveien til Liomseter turisthytte gjennom vakre Dokkfaret landskapsvernområde. Turisthytta driftes av DNT.

I Valdres kan du kjøre eller sykle inn til nasjonalparken langs idylliske stølsveger, eller langs Jotunheimvegen på nordsiden helt til Skåbu og FV 255 gjennom Espedalen i nordøst.

Nasjonalparken ligger bare tre timers kjøring fra Oslo, og 45 minutters kjøring fra Lillehammer eller Fagernes. Men tilgjengeligheten i sommer- og vinterhalvåret er svært forskjellig. Det meste av veinettet helt inn til nasjonalparken er kun åpent om sommeren og gir da en meget god adkomst til opplevelsene. Om vinteren kan du likevel finne mange startpunkter i randsonen for flotte skiturer innover fjellet i milevis av løyper.

Foto: Ulf Ullring

Snøkledd vidder.

Foto: Morten Liebe

Flotte vassdrag. Her finnes mange aktivitetsmuligheter.

Opplevelser

Nasjonalparken byr på varierte naturopplevelser året rundt. Du kan velge mellom stillhet og ro i vakre omgivelser, ta beina fatt langs en av de mange og lett tilgjengelige turstiene i området, bryne deg på spennende topturer med flott utsikt, eller prøve fiskelykken.

Fotturer og overnatting

Den norske turistforening (DNT) har flere turisthytter, hvor Liomseter er betjent i høysesongene og er selve flaggskipet blant hyttene. Det finnes dessuten mange små hytter til utleie og enkle buer over hele området.

Til topps

Skaget, Djuptjernkampen og Nordre Suluhøgda, er noen av toppene du kan komme til via gode stier. Skaget (1685 moh.) i Øystre Slidre er områdets høyeste topp helt nordvest i nasjonalparken. Parker bilen ved Storeskag i enden av stølsveien. Djuptjernkampen (1325 moh.) sør i området kan lett nås fra Fylkesvei 204. Turen til Nordre Suluhøgda (1122 moh.) starter på Liomseter i Dokkfaret.

Ormtjernkampen, den tidligere nasjonalparken, er en klassiker. Toppen (1129 moh.) byr på fantastisk utsikt over området og Dokkfaret spesielt.

Fiske

Fisket i området er godt, med stor fisk av meget god kvalitet. Ørret er nesten enerådende, men i noen fjellvann finnes også sik og røye. Fiskekort selges for hele området.

Fugleliv ved våtmarka

Langs veien gjennom setergrenda Kittilbu i Gausdal finnes et skjul for fuglekikking. Ved Kittilbutjernet, rett på utsiden av Hynna naturreservat, kan du oppleve både vanlige og sjeldne fuglearter. På våren kan trana både sees og høres, det samme kan enkeltbekkasinens karakteristiske trommende lyd. Her hekker også horndykkeren, og du vil kanskje se både ender, dykkere, vadere, ugler, rovfugl og mange småfugler.

Aktiviteter og utstillinger

Kittilbu utmarksmuseum er åpent i sommersesongen, og byr på utstillinger, korte rundturer som formidler elgfangst og jernutvinning, ulike arrangementer og ekte seterkost.

Foto: Ulf Ullring

Mange turmuligheter vinterstid.

Foto: Morten Liebe

Gammel naturskog.

Foto: Morten Liebe

Fluefiske etter ørret.

Fakta og informasjon

Langsua nasjonalpark ble opprettet i 2011 og er 537 km².

	Hvor ligger Langsua nasjonalpark?	Mellom Gausdal, Nordre Land, Nord-Aurdal, Øystre Slidre, Nord-Fron og Sør-Fron. Etnedal kommune har arealer i Røssjøen naturreservat, like sør for nasjonalparken.
	Hvordan kommer jeg meg dit?	Med bil til de mange startpunktene, se kartet. <u>Vinstra</u> og <u>Skåbu</u> : Buss og drosje til Storhøliseter eller Verket i Espedalen. <u>Lillehammer</u> og <u>Gausdal</u> : Buss og drosje videre mot Espedalen. Derfra er det noen timers marsj til nasjonalparken fra Bødal, Svatum eller Vassenden. Evt. bestillingsrute via Værsket over Fv. 204 i sommersesong. <u>Lillehammer</u> og <u>Nordre Land</u> : Buss til Torpa, drosje til Synnfjell/ Spåtind. Derfra en kort marsj til nasjonalparken. <u>Valdres</u> : Buss til Beitostølen, videre med leiebil eller ta en god marsj til nasjonalparken. Buss til Heggenes og drosje til Fullsenn, Etnstølen, Skaget eller Skredalen. Buss til Fagernes og drosje til Svarthammar. Buss til Etnedal, og drosje videre til Lenningen. Evt. bestillingsrute fra Fagernes via Lenningen over Fv. 204 i sommersesong.
	Nasjonalparkkommune	Gausdal kommune
	Startpunkt	Holsbru i Gausdal Vesleffjell ved Jotunheimvegen i Nord-Fron. Storeskag i Øystre Slidre. Lenningen ved Fv204 i Etnedal. Verksodden i Espedalen i Sør-Fron Øvre Revsjøen skiltet fra Fv255 i Øvre Svatum i Gausdal.
	Planlegg turen	inatur.no, ut.no, dnt.no eller på outtt.com/langsua Fjellstyrenes hjemmesider
	Forvaltning og oppsyn	Langsua nasjonalparkstyre, www.langsua.no Statens naturoppsyn: Send SMS til tlf: 950 01 881 Fjellstyrene i Gausdal, Torpa, Øystre Slidre og Fron, og private sameier
	Verneområder i nærheten	Ti landskapsvernområder og naturreservat i Langsua, Jotunheimen nasjonalpark, Rondane nasjonalpark, Helvete naturreservat i Espedalen, Lågendeltaet naturreservat ved Lillehammer, Dokkdeltaet naturreservat ved Randsfjorden.
	Turistinformasjon	lillehammer.com og valdres.no

Plante- og dyreliv

I Langsua nasjonalpark kan du oppleve et rikt fugleliv knyttet til myr og våtmark og et mangfold av planter, dyr og fugler – også noen svært sjeldne arter.

Planter

Sjeldne planter trives i myrområdene i nasjonalparken, bl.a. er Langsuaområdet landets vestligste vokseplass for finmarkstarr. Er du heldig finner du orkideer og den sjeldne huldrestarren. I fjellnære enger, beitevoller og åpen fjellbjørkeskog kan du finne rike forekomster av skjeggklokke. Hovedutbredelsen av skjeggklokke i Norge er i Langsuaområdet, faktisk ett av få voksesteder i hele verden utenom Alpene og Karpatene.

Fugleliv

De mange myrene og våtmarkene er viktige hekkeområder for fugl. Her finnes flere sjeldne og truede fugler, blant annet bergand, myrhauk, brushane, fjellmyrløper, dobbeltbekkasin, storspove, horndykker og trane. Langsua er et av de viktigste leveområdene i Norge for dobbeltbekkasin. I den gamle naturskogen forekommer flere arter av spetter, og storfuglen er på plass.

Elgen

Elgtrekket i Langsuaområdet er et av Europas største. Elgen trekker fra lavereliggende trakter sør for Langsua og inn i våre høyereliggende områder på seinhøsten for å finne vinterbeite

her. Dette skjer samtidig som andre elg trekker ut av Langsuaområdet og nordover til Murudalen. Vårtrekket tilbake foregår i april/mai. Det er til sammen mange hundre dyr som trekker inn og ut av Langsuaområdet, og dette var i tidligere tider grunnlaget for den omfattende elgfangsten som foregikk ved bruk av ledegjelder og fangstgroper.

Gammel barskog

I den sørlige delen av Langsua preger barskogen dalene og liene. Grov gammel furu dominerer hjertet av Dokkfaret, men du kan finne de gamle kjempene langt opp i bjørke- og granliene også. Er du heldig kan du se den sjeldne ulvelaven eller få et hyggelig møte med lavskrika blant furutrærne. Granskogen har også sine gamle kjemper, både levende og døde. De er levested for en lang rekke lav, sopp og insekter, og har ofte tydelige spor etter hakkespetter som har vært på leting etter godbiter både i trær og maurtuer.

Foto: Inger Nes

Beitedyr bidrar til å opprettholde verneverdier.

Foto: Thor Østbye

Skjeggklokka har hovedutbredelse i Langsuaområdet.

Foto: Thor Østbye

Kongeørn inn for landing.

Foto: Morten Liébe

Spillende dobbeltbekkasin.

Historie og kultur

I Langsua finnes rikelig med spor etter tidligere tiders menneskelige aktivitet, både i form av jernvinneanlegg, kullmiler og fangstanlegg. Landskapet har også tydelige spor etter en langvarig landbruksutnyttelse.

På sporet av steinalderen

Det er gjort mange funn etter steinalder-mennesker i Langsuaområdet. Både langs Dokkvatnet i sør og Vinstravassdraget i nord er det funnet boplasser med beinrester av fisk og dyr som bever, rein og elg. Dateringer viser at både folk og elg levde her allerede for ca. 10 000 år siden.

Villrein- og elgfangst

Inntil for hundre år siden fantes det også villrein i Langsua. Både elg og villrein var gjennom årtusener en svært viktig ressurs for mennesker her, og det ble brukt store fangstsystem med groper fram til få århundrer siden. Gropene ble lagt i system, på rekke og på tvers av dyrenes faste trekk. Mellom disse var det ledegjerder eller skremmeeffekter som ledet dyrene fram til de kamuflerte fangstgropene.

Fedrift

I tidligere århundrer var fedrift vanlig i Langsuaområdet. Fedriftene startet oftest vest eller nord for Langsua, med

dyr fra Vestlandet og de øvre dalførene. Så beitet storfeet i fjellet hele sommeren, til fekalene samlet dem inn og gjorde klart for ferden sørover. Målet var høstmarkedene i Oslo og andre byer rundt Oslofjorden. Det finnes fortsatt spor etter mange gamle felægge, gamle fjellbuer med gode beiteområder rundt, hvor flokker på opptil flere hundre dyr beitet.

Jernproduksjon

Jernproduksjonen i Langsuaområdet var i gang allerede 200 f.Kr. og den var svært omfattende frem til 600-tallet. Produksjonen var beregnet for eksport ut av området, og det dyrebare jernet må ha vært viktig som gavebytte og handelsvare mellom høvdinger, og som grunnlag for politisk makt. Produksjonen var liten i vikingtiden, men omkring år 1000 ble jernvinna på nytt en stor industri frem til omkring år 1400. I Gausdal vestfjell ligger jernvinneplassene fra middelalderen nærmest på hver tørrabbe i myrlandskapet.

Velkommen inn, ta vare på naturen

Velkommen til nasjonalparken! Her er det rom for både mennesker og dyr til å nyte naturen. Nasjonalparker er vernet natur, hvor mangfoldet av dyr og planter skal bevares. Vi håper du vil bidra til dette, slik at vi alle kan samle turminner herfra også i fremtiden.

Allemannsretten. Du kan gå der du vil på beina og på ski. Følg gjerne merka stier eller stikka løyper i nasjonalparken. Du kan slå opp teltet der du vil så lenge det er over 150 meter fra bebodd hus eller hytte. Sjekk på forhånd ut om det er spesielle regler for sykling der du skal ferdes. I Langsua nasjonalpark kan du plukke bær, sopp og vanlige planter til eget bruk. Hensynet til vegetasjon og dyreliv er viktig, særlig i hekke- og yngletida.

Kulturminner som gamle boplasser, hustufter, kullgroper og fangstgroper med mer er ofte fredet, så la stein og annet ligge i fred.

Søppel. Husk å rydde opp etter deg og ta med deg søppel hjem.

Bål kan du tenne mellom 15. september og 15. april, samt resten av året på steder der det åpenbart ikke kan føre til brann. Følg med på eventuelle lokale forbud. Vis hensyn til naturen når du samler ved, og ta bare ved som ligger på bakken.

Jakt og fiske. I nasjonalparken kan du jakte og fiske som i fjellområder ellers når du har kjøpt jakt-/fiskekort. Men det

er ikke lov å bruke levende fisk som agn. Du må heller ikke ta med deg levende fisk eller vått fiskeutstyr fra et vassdrag til et annet.

Hund i nasjonalparken. Hunden er velkommen med på tur, men du plikter å ta hensyn til vilt, beitedyr og mennesker året rundt. Sjekk båndtvangsbestemmelsene i den enkelte kommune du besøker. I våtmarksreservatene er det kun tillatt å slippe hund fra 1. oktober t.o.m. 31. mars av hensyn til fugle- og dyrelivet. Meld fra til kommunen dersom du oppdager døde eller skadde dyr.

Framkomstmiddel med motor er forbudt utenfor vei.

Klær og utstyr. Været i fjellet kan skifte brått både sommer og vinter. Sommeren kan by på varme og blå himmel eller lave temperaturer og tykk tåke. Vinterturer kan gi deg sol og lang sikt eller kalde vinder og tett snødrev. Du må selv vurdere vær og føre, form og ferdigheter og forberede deg med egnede klær og utstyr.

God planlegging gir gode turopplevelser!

Langsua
nasjonalpark

Kartinformasjon

Langsua nasjonalpark

Velkommen inn i naturen

Dette er et kart utviklet for merkevaren Norges nasjonalparker. Alle norske verneområder, uavhengig av verne-kategori, er en del av denne merkevaren. Disse kartene er utviklet ut fra kunnskap om hvordan verneområdet blir brukt og

hvilke områder som er sårbare for besøk - grunnlaget for besøksforvaltningen. Dette kartet er ikke et turkart, men gir deg en oversikt over tilbudene i det aktuelle verneområdet og området rundt.

i Informasjon

Kartet viser Langsua nasjonalpark, de fire landskapsvernområdene som ligger inntil nasjonalparken og de seks naturreservatene som grenser inntil de nevnte områdene.

Hovedstinettet sommerstid er merket, mens skiløyper vinterstid ikke er med. Rød heltrukket strek viser offentlig vei, mens grå heltrukket strek er private veier. Merk deg det lille røde flagget som viser hvor veiene er vinterstengte. Her er det vinterparkering og fine utgangspunkt for skiturer. Populære fjelltopper er navngitt.

Det finnes mange gode turkart, apper og nettsider som hjelper deg videre i planleggingen og når du er ute i terrenget. Se merkede informasjonspunkter i kartet.

Startpunkt

Holsbru

Det viktigste startpunktet sommerstid er Holsbru i sør-øst. Her finner du informasjon om bl.a. aktivitetsmuligheter. Holsbru er utgangspunkt for korte og lange turer, og seterveien herfra går 22 km nordover til Liomseter.

Parkering

Parkering vinter

Tursti fottur

Fotopunkt

Informasjon

Overnattingsmuligheter

Severdighet

Turisthytte betjent

Tilgjengelig tursti

Serveringssted

Sommerstier

